

**Κύπρου Κυπριανού: Δογματική συνείδησις και
εκκλησιαστικό ήθος.**

του θεοφιλεστάτου Επισκόπου Λήδρας κ. Επιφανίου, Ηγουμένου της Ιεράς Μονής
Μαχαιρά.

Εκφωνήθηκε στο Η΄ Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο
της Ι. Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος
«Οι μεγάλες προσωπικότητες της Ελληνικής Επανάστασης.
Ομοψυχία και διχόνοια κατά την Επανάσταση»,
το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 18-19 Οκτωβρίου 2019.

**Μακαριώτατε αρχιεπίσκοπε,
Σεβασμιώτατοι άγιοι αρχιερείς,**

**Ευσεβέστατον Ιερατείον,
Ελλόγιμοι κύριοι καθηγητές,
Ευλαβέστατε λαέ του Κυρίου.**

Κατ' αρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ βάθους καρδίας τόσον εσάς, Μακαριώτατε μετά της περί Υμάς Ιεράς Συνόδου των Αρχιερέων της Εκκλησίας εν Ελλάδι, όσον και την διοργανωτικήν επιτροπή, για την πρόσκληση και την τιμή να συμμετάσχω στο εν λόγω συνέδριον.

Το θέμα το οποίο θα διαπραγματευτεί η ταπεινότητά μου σε αυτό, αφορά τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό, και επιδιώκει να εξιχνιάσει μέσα από τις αρχαιακές πρωτογενείς πηγές την δογματική συνείδηση και το συνεπακόλουθο εκκλησιαστικό του ήθος, στο κορυφαίο γεγονός της επιγείου ζωής του, και όχι μόνον.

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός είναι μία εκ των σημαντικότερων προσωπικοτήτων της Κύπρου κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Τα γνωστά σ' εμάς ιστορικά βιογραφικά στοιχεία του ανδρός συμπυκνώνονται σε πολύ λίγες γραμμές, και είναι τα ακόλουθα:

Γεννήθηκε στον Στρόβολο το 1756· εκ της «βαλβίδος του βίου», δηλ. από πολύ μικρή ηλικία, εισήλθε στην Μονή Μαχαιρά ως μοναχός· μαθήτευσε στο σχολείο της Μονής, και το 1769 στο Ελληνομουσείο της Αρχιεπισκοπής· χειροτονήθηκε διάκονος από τον αρχιεπίσκοπο Κύπρου Χρύσανθο· απεστάλη στην Μολδοβλαχία το 1785 με τον θεϊό του ιερομόναχο Χαράλαμπο, για να βοηθήσουν οικονομικά την Μονή τους που βρισκόταν σε αθλία κατάσταση· επέστρεψε το 1802 στην Κύπρο, και από το 1804 ανέλαβε ως οικονόμος παρά τον αρχιεπίσκοπο Χρύσανθο· το 1810 χειροτονήθηκε αρχιερέας και προβιβάσθηκε στον αρχιεπισκοπικό θρόνο· ήγειρε εκ θεμελίων την Ελληνική Σχολή, το μετέπειτα Παγκύπριο Γυμνάσιο το 1812· δι' εγκυκλίου του στις αρχές του 1815 κατεδίκασε ευθαρσώς την Μασωνία ως αίρεση, καταδίκη η οποία, κατά πάσαν πιθανότητα, είναι η πρώτη για την Μασωνία σε εκκλησιαστικό επίπεδο· συνέδραμε δυναμικά και οικονομικά στην δημιουργία Ελληνικής Σχολής στην Λεμεσό το 1819, ως επίσης και σε άλλες περιοχές της Κύπρου· το 1820 απέστειλε εκατοντάδες εικόνες του αγίου Τρύφωνα σε όλη την Κύπρο για την καταπολέμηση της ακρίδας· οδηγήθηκε στο μαρτύριο την 9ην Ιουλίου 1821

μαζί με άλλους διακοσίους και πλέον επισήμους έλληνες της Κύπρου. Είναι γνωστός ως εθνομάρτυρας.

Τα παραπάνω διαγράφουν εν συντομία την ζωή του αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού, πλην όμως δεν περιγράφουν ούτε καταγράφουν την σπουδαία αυτή προσωπικότητα εις βάθος, ούτε καταθέτουν το στίγμα του κάλλους της αρετής του ψυχικού του ανδριάντα. Η ταπεινή μας προσπάθεια, η οποία προέρχεται εκ του υικίου οφειλήματος προς τον άγιον αυτόν πατέρα μας, καθότι και αυτός είναι μαχαιριώτης και το μαρτυρεί στα γραπτά του , αποσκοπεί στην παρουσίαση της κεντρικής πτυχής της προσωπικότητας του Κυπριανού που είναι η αρετή. Η έρευνα, η ανακάλυψη και η συρραφή όσων πρωτογενών πηγών εντοπίστηκαν και απετέλεσαν τον τόμο «Αρχείον Κειμένων», έκδοσις Ιεράς Μονής Μαχαιρά, εις τιμήν και μνήμην του Κυπριανού, μας δίνει τα πολύτιμα στοιχεία, την δύναμη, την έμπνευση και το θάρρος, προτρέποντάς μας αφόβως και πεπαρρησιασμένως να εισέλθουμε στο ενδότερον του καταπετάσματος της σαρκός, και να ατενίσουμε ιδίοις όμμασιν και να ψηλαφήσουμε ιδίοις χερσί το άγιον και ενάρετον της δογματικής συνειδήσεως του αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού. Ακολουθως, διαμεμενηκότες μετ' αυτού εν τοις πειρασμοίς της ζωής του και συμπαραμένοντες μετ' αυτού εν τω μαρτυρίω, ανιχνεύσωμεν το εκκλησιαστικόν ήθος της καρδιάς του. Τότε, περιχαρείς γενόμενοι, τιμήσωμεν αξίως και πρεπόντως τον άνθρωπον του Θεού.

Εν πρώτοις, οφείλουμε να εξηγήσουμε τους δύο όρους , δογματική συνείδηση και εκκλησιαστικό ήθος, που θα εξιχνιάσουμε στον βίο και στους λόγους του Κυπριανού.

Ο πρώτος όρος, η δογματική συνείδηση, υπάρχει σε όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους. Αντικατοπτρίζει το εσωτερικόν τους «πιστεύω» και αποτελεί την απόλυτην εκείνη εσωτερικήν θέση που παγιώνεται μέσα στην καρδίαν του ανθρώπου και εκφράζεται ως η άποψή του. Αυτή προέρχεται από την γνώση που του έχει δοθεί μέσω της παιδείας, είτε αυτή η παιδεία είναι η εκκλησιαστική, είτε είναι η θύραθεν, είτε είναι η παιδεία Κυρίου μέσα από την εμπειρία της ζωής. Προιούσης της ηλικίας και της επακολουθούσης ωρίμανσης, η γνώση αυτή αποκρυσταλλώνεται, μορφοποιείται, σχηματοποιείται στο βάθος του έσω ανθρώπου, στην βαθειά του καρδιά , απαρτίζουσα το «πιστεύω» του. Η τελική αποδοχή αυτής της γνώσης και η εγκατάστασή

της μέσα στην καρδίαν, εφαρμόζει στάσιν ζωής. Αυτή η εφαρμογή της στάσης ζωής εκφάινει στον έξω κόσμο του ανθρώπου το εκκλησιαστικό του ήθος.

Τα δύο μεγέθη, δογματική συνείδηση και εκκλησιαστικό ήθος, είναι αλληλένδετα και αλληλοεπηρεαζόμενα. Αναλόγως του πρώτου εκφράζεται το δεύτερο, και η ποικιλία διάφορη στα έθνη, στους λαούς και στον καθένα ξεχωριστά . Ειδικά σήμερα, με τα νομικά δικαιώματα και τα προσωπικά θελήματα, το φαινόμενο βρίσκεται σε πολύ μεγαλύτερη έξαρση παρά ποτέ άλλοτε.

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>